

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра
спеціальності А1 «Освітні, педагогічні науки»
за освітньою програмою «Освітні, педагогічні науки»
на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра (магістра)
або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Київ – 2025

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки магістра спеціальності А1 «Освітні, педагогічні науки» за освітньою програмою «Освітні, педагогічні науки»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д. пед. н., проф. Зеленов Є.А.

к. пед. н., доц. Кузьменко О.Г.

ПОГОДЖЕНО:

Мазнів Є.О.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахові вступні випробування для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста включають перевірку знань з педагогіки та відбуваються у формі тестування.

Мета вступного випробування – відбір на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра. Програма вступного випробування включає: перелік розділів і тем; список літератури для підготовки до іспиту; критерії оцінювання знань, умінь та навичок.

Для успішного складання вступного іспиту здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- предмет, основні функції та завдання педагогіки;
- основні педагогічні категорії;
- сучасні тенденції розвитку педагогічної теорії та практики;
- методологічне підґрунтя педагогіки;
- закономірності та принципи навчання та виховання;
- методи та форми організації навчально-виховного процесу;
- сутність та шляхи формування духовної культури особистості;
- сутність і зміст, функції і стилі педагогічного спілкування, умови ефективної педагогічної взаємодії;
- основні методологічні підходи до організації виховного процесу в контексті плюралізму і варіативності виховних практик.

Для успішного складання іспиту здобувач вищої освіти повинен **уміти:**

- використовувати систематизовані теоретичні і практичні знання для визначення та розв'язання дослідницьких задач в педагогічній галузі;
- визначати сучасні стратегії освіти;
- аналізувати реалізацію основних закономірностей і принципів навчання та виховання в реальній педагогічній практиці;
- обирати відповідно до педагогічної ситуації необхідні методи навчання та виховання, аналізувати ефективність їх застосування;
- моделювати систему роботи щодо формування духовно-культурних цінностей в учнівської молоді;
- аналізувати виховні феномени у світлі збільшення міри свободи, оптимізації процесів соціалізації й індивідуалізації, аксіологізації та особистісно-діяльнісної спрямованості освіти.

Для успішного складання іспиту здобувач вищої освіти повинен мати **навички:**

- роботи з науковою та навчальною літературою з педагогіки;
- аналізу реальної педагогічної ситуації;
- вибору методів і засобів навчання та виховання;
- аналізу ефективності їх застосування;
- самовиховання.

До тесту включені всі теми програми.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Предмет педагогіки. Основні функції та завдання педагогіки. Категорії педагогіки. Джерела педагогічного знання. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Структура педагогічної науки.

АКТУАЛЬНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Роль освіти в сучасну епоху. Основні характерні риси нової соціокультурної реальності. Сучасні стратегії української освіти. Документи, що визначають зміст освіти.

МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ПЕДАГОГІКИ

Методологія педагогіки. Рівні методології. Філософські засади педагогіки. Теоретичні методи в педагогічному дослідженні. Емпіричні методи в педагогічному дослідженні. Методологічні підходи в педагогіці. Сучасний розвиток методологічного знання.

ЛЮДИНА ЯК ПРЕДМЕТ ВИХОВАННЯ

Людина як суб'єкт життя. Виховання культурної особистості, «людського в людині». Аналіз понять «особистість», «розвиток», «формування». Взаємодія біологічного і соціокультурного в розвитку, вихованні та формуванні особистості.

ПРОЦЕС ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Сутність виховання як соціокультурного явища. Мета виховання. Зміст виховання. Етапи процесу виховання як соціокультурного явища. Авторитарна та гуманістична концепції виховання. Співвідношення національного і загальнолюдського у вихованні особистості. Діагностика та оцінка результатів виховання.

ЗАКОНОМІРНОСТІ І ПРИНЦИПИ ВИХОВАННЯ

Сутність і зміст виховного процесу. Загальні закономірності процесу виховання. Специфіка принципів виховання. Принципи виховання: а) зв'язок виховання із життям; б) суспільна спрямованість виховання; в) опора на позитивне; г) гуманізація виховання; д) особистісний підхід; е) єдність виховних впливів.

МЕТОДИ І ФОРМИ ВИХОВАННЯ

Поняття про методи виховання. Різні підходи до класифікації методів виховання. Методи формування свідомості. Методи організації діяльності. Методи стимулювання. Методи самовиховання. Вибір методів виховання. Форми виховання.

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В КОЛЕКТИВІ ВИХОВАНЦІВ

Сутність колективу. Закони існування колективу. Етапи розвитку колективу. Роль традицій в житті колективу. Принципи виховання учнівського колективу. Структура колективу. Формальні і неформальні групи.

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Сутність духовної культури. Специфіка процесу формування духовної культури особистості. Вікові аспекти формування духовної культури. Шляхи й засоби формування духовної культури особистості. Діалогічний характер виховання. Мистецтво як засіб духовного розвитку учнівської молоді. Розвиток духовної культури учнівської молоді в процесі навчання. Формування духовної культури в позакласній та позааудиторній роботі.

ЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

Сутнісна характеристика педагогічного спілкування, його функції та етичні принципи. Педагогічна етика міжособистісних контактів. Стиль спілкування педагога та його вплив на навчання, виховання та розвиток особистості вихованця. Поняття культури мови. Педагогічний такт як компонент моральної культури викладача. Передумови і причини виникнення конфліктних ситуацій в процесі спілкування.

УРАХУВАННЯ ВІКОВИХ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Вікова періодизація. Особливості розвитку дітей різних вікових груп: молодший шкільний вік; підліток; старшокласник. Урахування індивідуальних та вікових особливостей в організації виховного процесу.

ОСНОВИ ДИДАКТИКИ

Дидактика – наука про навчання. Мета і завдання процесу навчання. Сутність процесу навчання. Етапи дидактичного процесу. Психологічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів. Закономірності та принципи навчання.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Поняття форми організації навчання. Короткий історичний огляд розвитку організаційних форм навчання. Урок – основна форма організації навчання. Сутність уроку, його ознаки. Класифікація уроків. Структура уроків. Переваги і недоліки класно-урочної системи навчання у порівнянні з іншими системами. Вимоги до сучасного уроку. Дидактичні умови оптимального застосування лекцій, семінарів, практичних занять. Позаурочні форми організації навчання.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Сутність поняття «метод навчання». Функції методів навчання. Класифікація методів навчання. Інтерактивні методи навчання. Засоби навчання. Вибір методів і засобів навчання. Взаємозв'язок методу навчання та методичного прийому. Фактори педагогічного процесу, що впливають на вибір методів навчання.

НОВІТНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Сутність педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій. Інноваційна система навчання та виховання. Диференційоване навчання. Дистанційне навчання. Інформаційні технології навчання. Особистісно-зорієнтоване навчання. Технологія проблемного навчання. Ігрові технології навчання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
  2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/.pdf>
  3. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с.
  4. Лебедик Л.В., Стрельников В.Ю., Стрельников М.В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін [Текст]: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти / Л. В. Лебедик, В. Ю. Стрельников, М. В. Стрельников. – Полтава : АСМІ, 2020. – 303 с.
  5. Мартинець Л. А. Педагогіка вищої школи: опорний конспект лекцій / Л.А. Мартинець. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 40 с.
  6. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л.А. Марцева. – Електронні дані. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. – 150 с.
  7. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. / В. О. Ананьїн, В. В. Горлинський, О. О. Пучков, О. В. Уваркіна: Відповідальний редактор В. О. Ананьїн. ІСЗЗІ КПП ім. Ігоря Сікорського. – Київ : ІСЗЗІ КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 124 с.
  8. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
  9. Педагогіка вищої школи : Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с.
- Режим доступу:

<https://dspace.bdpu.org/bitstream/123456789/3261/3/Pedahohika%20vyshchoyi%20shkoly.pdf>

10. Педагогіка вищої школи: підручник / В. П. Головенкін; 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.

11. Словник-хрестоматія педагогічних понять: Навч. посібник для студентів, аспірантів, викладачів. Луганськ: Вид-во СЛУ ім. В.Даля, 2004. 272 с.

III. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальна кількість завдань іспиту – **16**. На виконання роботи відведено **60 хвилин**.

В основу визначення рейтингу покладено результати обраховані на основі суми тестових балів. Для кожного запитання тесту встановлюється відповідна система оцінювання:

1. Запитання **1-10** малої складності – **1 бал (сума 10 балів)**;
2. Запитання **11-15** середньої складності – **2 бали (сума 10 балів)**;
3. Запитання **16** підвищеної складності – **5 балів (сума 5 балів)**.

Сума тестових балів при якому іспит вважається складеним – **5-25 балів**.

Загальна сума тестових балів за всі правильні відповіді **25 тестових балів** – відповідає **200 балам** рейтингової оцінки. Пороговий тестовий бал («склав / не склав») для вступного іспиту становить **5 тестових балів** – відповідає **100 балам** рейтингової оцінки.

Рейтингова оцінка за 100-бальною шкалою (від 100 до 200 балів) визначається відповідно до таблиці відповідності тестових балів рейтинговій оцінці.

Таблиця 1

Відповідність тестових балів рейтинговій оцінці

Тестовий бал, (сума балів за правильні відповіді на запитання)	Рейтингова оцінка, <i>BB</i>
0-4	не склав
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125
11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160
18	165
19	170
20	175
21	180
22	185
23	190
24	195
25	200

Голова фахової атестаційної комісії

д. філос. н., проф. Кузьміна С.Л.

Члени фахової атестаційної комісії:

д. пед. н., проф. Зеленов Є.А.

к.пед. н., доц. Кузьменко О.Г.

Відповідальний секретар ПК

Мазнев Є.О.